

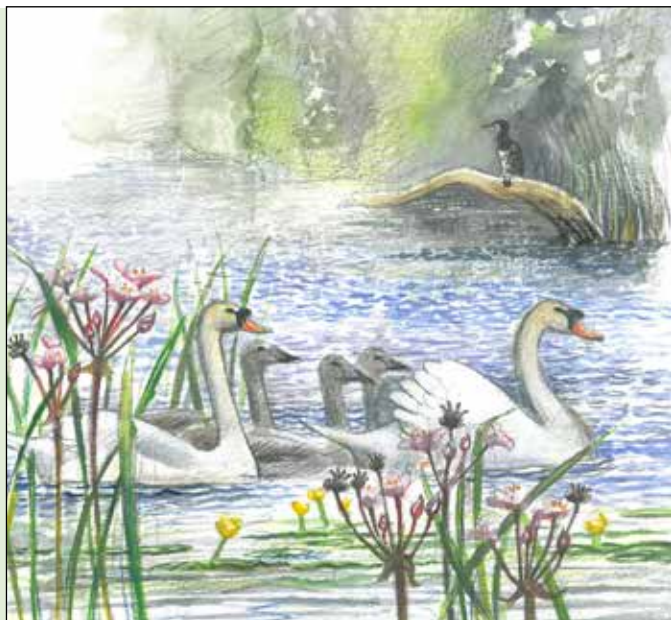
BYGHOLM SØ OG ÅBJERGSKOVEN

Naturområdet ligger centralt i forhold til Horsens by, og er meget brugt til rekreative aktiviteter, ikke mindst p.g.a. et veludbygget stisystem. Åbjergskoven og Bygholm Sø er et yndet område for vandrere, løbere, cyklister, ryttere, fiskeri og sejlad. Der findes mange borde og bænke i området.

BYGHOLM SØ

I 1918 blev Bygholm Å opdæmnet for at levere vandkraft til et el-værk, der fungerede indtil 1959. Opdæmningen skabte Bygholm Sø i dens nuværende form: 2,7 km lang, 100 til 325 m bred og ned til 3,5 m dyb.

Åen blev opdæmnet allerede før år 1600, da der blev anlagt en mindre dæmning til en vandmølle under Bygholm Gods.

Knopsvaner med unger og skarv i baggrunden

ÅBJERGSKOVEN

Hele den kommunale skov både syd og nord for Bygholm Sø kaldes i dag Åbjergskoven. Oprindeligt dækkede betegnelsen kun den sydvestlige del af skoven, mens den østlige hed Gammel Hestehave eller Bygholm Lystskov. Beplantninger har gjort de to skovstykker til en sammenhængende skov på i alt 99 ha. De store træer, der ses flere steder på skrænterne ned mod søen, er rester af den oprindelige skov, der voksede op, hvor landbrugsdrift ikke var mulig. I næsten hele området er skovbunden bevoget af oprindelige skovbundsplanter som anemone, bingelurt og lærkespore.

Der må ikke drives jagt i skoven.

GAMMEL HESTEHAVE

Den østlige del af skoven er i dag domineret af bøg. Skovens oprindelige navn afspejler, at den blev brugt til græsning for hestene fra Bygholm Herregård.

De høje bøgetræer ved parkeringspladsen i skovens østende er plantet i 1851. I toppen ses en rågekoloni.

Ved Åbjerg Skovvej, overfor P-pladsen står "Kyrasserstenen". ②

Mindestenen blev rejst i 1942 til minde om de beredne soldater i det Slesvigske Kyrasserregiment, der havde til huse i Horsens fra 1724-1842.

Går man videre ind gennem krattet kommer man til et egetræ ③ der har vokset sig meget stort her på sydsiden.

I skoven vest for mindestenen findes en beplantning med Fuglekirsebær ④, et smukt område, særligt når træerne blomstrer i maj.

Sydøst for fuglekirsebærerne findes et fugtigt kildevældsområde med ellesump ⑤, en vigtig naturtype for mange forskellige dyr og planter.

Vinterparti

Spætmejsje

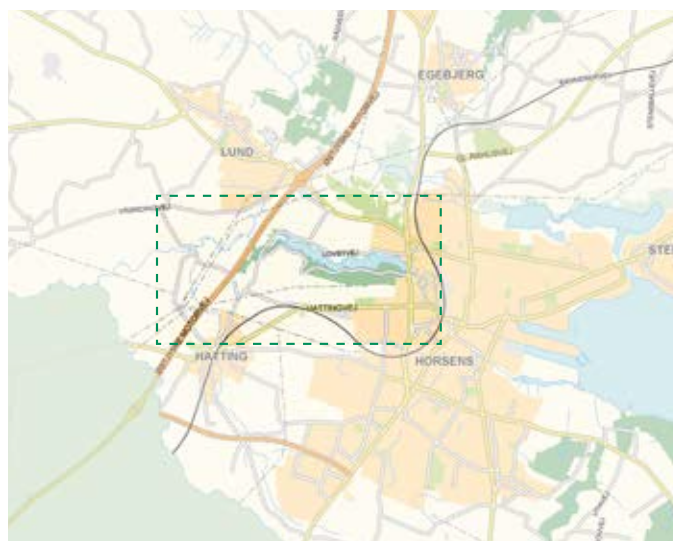
① Omløbsstryget fra 2001 giver laksefisk adgang til gydeområderne højere oppe i Bygholm Å-system. Mange forskellige vandfugle, bl.a. ænder, svaner og lappedykkere, bruger søen til leve- og yngleområde. Søens tilsandede vestende er en mosaik af småøer, lavvandede områder med moser og rørsump, et vigtigt levested for planter, fugle, fisk og insekter, bl.a. den sjældne natsommerfugl sødgræs-stængelugle. Den smukke brudelys kan ses blomstre fra juni til august.

De jævnlige oversvømmelser af engene sparer søen og fjorden for ca. 37 tons kvælstof og 900 kg fosfor om året. Desuden sikrer projektet et rigt dyre- og planteliv, med gode levesteder for bl.a. odder, isfugl, orkideer og sumpplanter som den tidligere omtalte brudelys. Udover våde enge indeholder ådalen vigtige naturtyper som overdrev og krat på kalkholdig bund, også kaldet rigkær.

BYGHOLM SØ CAMPING ⑩

Er en lille kommunal ejet campingplads hvor der bl.a. er mulighed for at leje et shelter. Man kan i sæsonen også spise eller drikke kaffe på restaurant Kystens perle. Hvis man er ejer af en kano eller en kajak kan den, i bestemte perioder, sættes i søen fra den lille bådebro, eller man kan leje en kano på campingpladsen. Umiddelbart øst for Bygholm Sø Camping ligger Roklubbens klubhus.

Lystfiskere nyder også godt af den lille bådebro hvorfra der, som fra bredden ved søen, kan fiskes i nærmere bestemte perioder. Fiskekort kan købes gennem Bygholm Lystfisker og Baadejerforening.

Horsens Kommune
Rådhusvej 4
8700 Horsens

Telefon: 76 29 29 29

www.horsens.dk

<http://www.horsens.dk/sitecore/content/Home/KulturDgFritid/Parkskovogfriluftsliv/Turfoldere.aspx>

Fugle- og planteillustrationer:
Jens Gregersen

HØRSENS KOMMUNE
TEKNIK OG MILJØ

Bygholm Sø og Åbjergskoven

HØRSENS KOMMUNE
TEKNIK OG MILJØ

Lille lappedykker med unger

SKINDMØLLEDAMMEN 6

De to søer i dette naturskønne område, er dannet ved opdæmning af et vandløb i en dyb smeltevandskløft. Navnet antyder, at der har ligget et garveri (skindmølle) ved dæmningen. Søerne kan også have været brugt til vanding af engene i ådalen, før Bygholm Sø blev opdæmnet.

Under 2. verdenskrig var der et tysk ammunitionsdepot og en skydebane ved dammen. Der kan stadig ses betonrester fra anlæggene i området.

Før opdæmningen af søen, førte en dæmning kaldet "Fårebros" 7 over den sumpede ådal ved Bygholm Å, umiddelbart nordvest for Skindmølledammen. Tilkørslen til dæmningen kan stadig ses i form af en hulvej på begge sider af søen.

VESTENDEN AF SKOVEN

Denne del af skoven, den oprindelige Åbjerg Skov, henligger i dag som en mere "vild" skov, end den østlige.

Området var tidligere et populært udflugtsmål for horsensborgere, der med båd eller hestevogn besøgte traktørstedet i det, der i dag er erstattet af orienteringsklubbens klubhus 8. Bænkene med borde må benyttes af alle.

Pindsvineknop

På sydsiden af vejen, overfor klubhuset, findes "Drengestenen" 9, en mindesten for to drenge, der blev dræbt af en tysk landmine få timer før Danmarks befrielse i 1945.

Toppet lappedykker. Par med unger.

Lidt længere inde i skoven findes "Økobasen" 10 en åben træpavillon bygget af Horsens Kommune i 2007. Basen kan frit benyttes.

Flere steder i skoven, bl.a. nær Økobasen og øst for Skindmølledammen, kan man finde rester af beskyttede jorddiger, opført i forbindelse med fredskovsforordningen i 1805.

Rugballegård Skov 11 er plantet i 2014 og 2015. Den nye skov, incl. græsarealer dækker 105 ha. og ejes af Naturstyrelsen. Skoven er plantet bl.a. for at sikre grundvandsinteresser. Rugballegård var tidligere Statens Forsøgsstation for husdyrbrug.

Der planlægges p.t. en tilkørselsvej til motorvejen imellem de to skovområder på kortet, derfor er dette ikke er tilplantet endnu.

Der er også planer om et større ridecenter i området, hvor det tidligere forsøgscenter ligger.

GRØNHØJ 12

Jættestuen "Grønhøj" er opført i bondestenalderen mellem 3.300 og 3.200 f.Kr. Under en udgrav-

ning i 1835, faldt en overligger ned. Højen er senest restaureret af Nationalmuseet i 1940. Under udgravningerne er der bl.a. fundet flinteredskaber, keramik og ravperler. Der er adgang til gravkammeret, hvor man kan sidde i lommelygtens skær under de, to 20 ton, tunge dæksten.

BYGHOLM ÅDAL TIL KØRUP BRO

Bygholm Å udmunder i vestenden af Bygholm Sø, og i åen, lige før deltaet er et sandfang, der er med til at mindske tilsandingen af søen 13. Sandfanget tømmes et par gange årligt.

Fra søens vestende kan man følge Nørrehåbstien på sydsiden af den privatejede Bygholm Ådal til Kørup Bro 14, langs et smukt engområde.

På nordsiden af åen fandt man i 1957, under grusgravning ved Årupgård, 15 et offerfund fra bondestenalderen, ca. 3.400 f.Kr. Udover ca. 300 ravperler indeholdt den nedgravede krukke en samling kob-

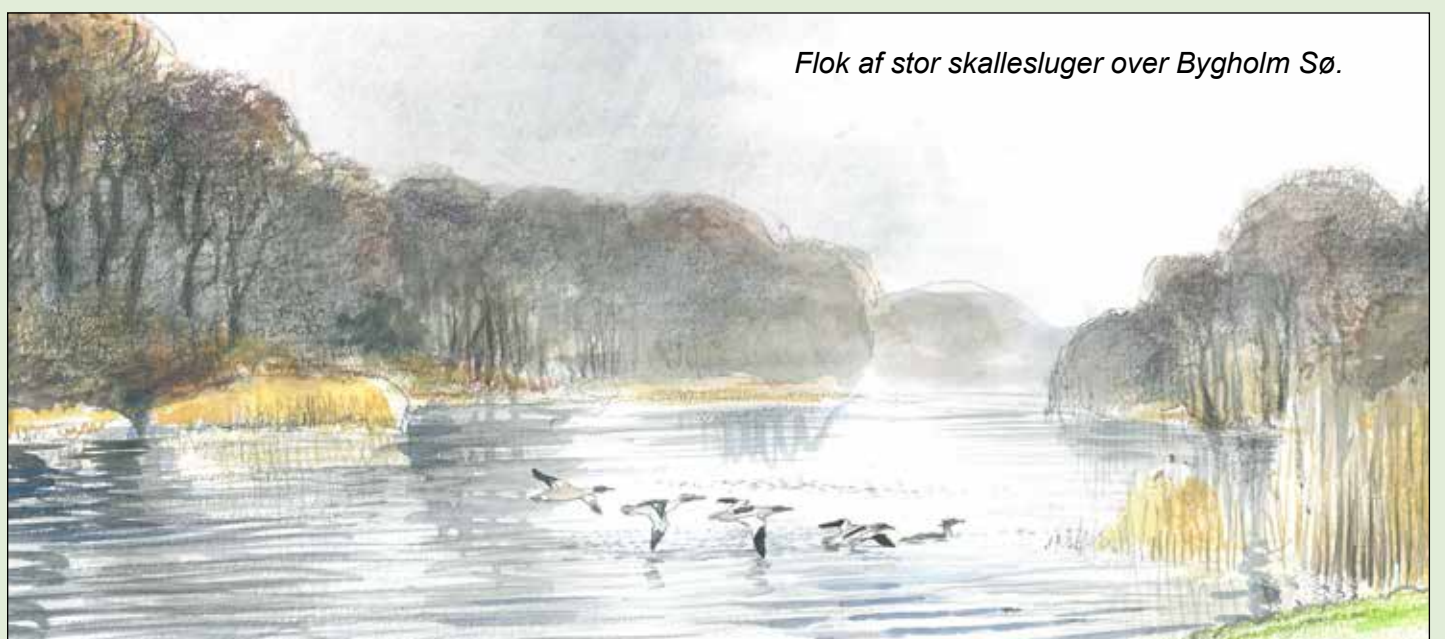
Skeand

berøksker, tre spiralarmringe og en dobbeltklinge, der gør Årupgårdfundet til et af de ældste og mest betydningsfulde metalfund i Nordeuropa.

I Bygholm Ådal ses flere spor fra 2. verdenskrig, bl.a. et tysk træningsområde med omfattende skyttegravsanlæg. Derudover er der kratere, dannet i forbindelse med nedskydningen af et engelsk minelæggerfly i 1943.

En stor del af ådalen indgår i et vådengsprojekt fra 2006 16, hvor man bl.a. lagde dele af åen ved Kørup Bro tilbage i de oprindelige slyngninger, og afbrød drænledninger og afvandingsgrøfter.

Flok af stor skallesluger over Bygholm Sø.